ՀԻՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղաքային «Կումայրի» օրաթերթի հավելված

1990 թ. դեկտեմբեր, № 6: Գինը՝ 50 կոպ.:

ԵՐԹԵՎԵԿՈՒ - ԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐԱ - ԿԱՆԳՆՎՈՒՄ Է

Լենինական ժամանեց առաջին էլեկտրագնացքը:

Դեկտեմբերի 9-ի լույս 10-ի գիշերը Երևանից Լենինական ուղարկվեցին վագոններ՝ հար կավոր բեռներով: Աղետի շրջան ժամանեցին կապավորների շարասյուներ, Ճյուսիսկովկասյան, Դոնեցկի և հարավային մագիստրալների երկաթուղային ձևավորումներ:

Թբիլիսյան հանգույցի ավելի քան 500 երկաթուղայիններ կամավոր մեկնեցին աղետի գոտի ճանապարհների մաքրման և քանդուցքների դուրս բերման համար:

Վոլոկամսկի կայարանի կոլեկտիվը բեռնել է անհատական տնակներ՝ աղետյալների համար:

Գորկու երկաթուղային ճանապարհներից դուրս են եկել վրաններով բարձված 10 վագոններ:

«ԼԵՆԻՆԳՐԱԴՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

Օգնության ֆոնդի հաշվին փոխանցել եմ 20 ռուբլի: Ես նախկին՝ 20-ական թվականների կոմերիտական եմ: Կոչ եմ անում բոլոր հին կոմերիտականներին իրենց ավանդը ներդնել տարերային աղետի հետևանքների վերացման գործում:

Վ. ԿՈՐՇՈՒՆՈՎ
լենինգրադցի

Ֆրանսիա վերադառնալով արտասահմանյան հյուրախաղերից, նշանավոր ֆրանսիական շանսոնյե Շառլ Ազնավուրը անմիջապես կազմակերպեց օգնության ֆոնդ երկրաշարժի զոհերին: Կոչվում է այն «Ազնավուրը Հայաստանի համար»: Ֆոնդի նախագահ դար ձավ դերասանի մշտական իմպրեսարիո Լևոն Սայանը: Ֆոնդը ընդունում է դրամական չեքեր, դեղորայք, ադեալներ, հագուստ, պատրաստվում են մի քանի ինքնաթիռներ այդ իրերով աղետյալ գոտի թռնելու համար:

Ն. ԴՈԼԳՈՊՈԼՈՎ
(«Կոմսոմոլսկայա պրավդա»)

«ՏՐՈՒԴԻ» ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ ԵՆ

«ՄԱՐԴՆ ԸՆԴ - ԴԵՄ ՏԱՐԵՐՔԻ»

Աղջկա շագանակագույն աչքերում այնքան ցավ ու վիշտ կար, որ կրավարաբեր շատերին, ովքեր անձամբ իրենց վրա չէին փոր ձել այն, ինչի միջով 14-ամյա Վիոլետան անցավ դեկտեմբերյան ճակատագրական այդ օրը: Ֆիզիկայի դասաժամի վերջում անծանոթ, հրեշավոր ուժը մի ակընթարթում բազմահարկ դպրոցական շենքը վերածեց քարի ու երկաթբետոնի խառ ղաթղթերի, քամու առաջ մեր կացնելով արևից խավարած, հրաշքով փրկված միջանցքը՝ ութերորդ դասարանցիներով: Ոտքերի տակ, այնտեղ ներքևում խիտ փոշիով ծածկ ված ամբողջովին ավերակ առաջին հարկն էր՝ հավասարված գետնին, որտեղ մի ժամ առաջ վազվզում էին երեխաները:

— Անժելա՜, — պոկվեց կրծքից ու շենքի ավերակների մեջ խլացավ ձայնը:

—Ես այստե՞ղ եմ,-լսվեց պատասխանը: Նրանց 9-րդ «Բ»-ն մեր կողքին էր: Փրրկ ված կտորի վրա երկյուղով բռնված երեխաների մի տասնյակ էր կանգնած: Բընազդորեն զգալով փրկության հույսը, Վիոլետան խուլ ձայնով ասաց.

—Իմ հետևից թռեք ներքև: Թե ինչ եղավ դրանից հետո, նա չի հիշում: Մեզ է նայում չտեսնող հայացքով: Փխրուն ու փոքրիկ ձեռքերը անօգնական կեբպով փնտրում են սպորտային բաճկոնի ամրակները: Իսկ այսօր Վիոլետա Նասյանը իր քույրերի հետ «Արզնի» կուրորտում է, Լազարևի անվան սանատորիայում է, որը լիովին տրվել է նրանց, ովքեր զրկվել են ծածկից: Աղջիկը լենինականյան առաջին 20 ընտանիքների հետ ընդունվել է Հայաստանի կարդիոլոգիական առողջարանի հնագույն կոլեկտիվի կողմից: Այստեղ սպասում են աղետից տուժ ված 400 երեխաների...

Այսպիսի տեսք ունեին Երևանը և Կիրովականը դեկտեմբերյան մտահիղապառ այն դժնի օրերին:

Կանխագուշակում

(Սկիզբը՝ «Հիշողություն» հավելվածի № № 4, 5-ում)

— Ինձ հետաքրքրում է կազմակերպչական այնպիսի մեխանիզմի ստեղծումը, որը չխոչընդոտեր երկրաշարժերի կանխատեսման ամենատարբեր ուսումնասիրությունների արդյունքների, բոլոր լուրերի, նկատած փոփոխությունների, նշանների կենտրոնացումը,— ասացի ես:

— Հետաքրքիր միտք է,— ասաց Է. Նեամեյանովիչը,— իրոք նման կենտրոնի ստեղծումը կարևոր է:

— Կարելի է տվյալների բանկ հիմնել, ամենաժամանակակից սարքերով,— շարունակեցի ես:

Երկար ժամանակ ես ոչ մի բացատրություն չէի գտնում, թե ինչից է լենինականցի երկրաշարժագետների թշնամանքը Է. Նեամեյանովիչի նկատմամբ: Հետո լենինականցիներից մեկը հայտնեց, որ մինչ տեսագրությունը իրենց մշակել էին ու խստորեն պատվիրել՝ Է. Նեամեյանովիչի դեմ խոսել ու քննադատել, խայտառակել: Ցավալի է, որ գիտնականը կարող է նման դեր ստանձնել:

Շատ է խոսվում նաև արհեստականորեն երկրաշարժ ստեղծելու առեղծվածի մասին, որը մտահոգում է մարդկանց: Իհարկե, ինձ հայտնի են նաև մի շարք գիտնականների, այդ թվում և Դ. Դ. Տուրեյի աշխատությունները, արհեստականորեն երկրաշարժի ուժը մեծացնելու հաշվարկներն ու տեսությունը: Նրանք ապացուցում են երկրագնդի տվյալ տարածքում սեյսմիկ ակտիվությամբ բարձրացված, շրջակա միջավայրի վրա նպատակաուղղված գաղտնի ազդեցության հնարավորությունը:

«Սեյսմիկ զենքի օգտագործումը,— գրում է Դ. Տուրեյը,— հնարավոր է միայն տեղանքի ռելիեֆի առանձնահատկությունները իմանալու, երկրագնդի մակերևույթի տատանումների նախնական հետազոտման և հատուկ մտածված պայթյունի պայմաններում: Այդ հնարավոր է միայն երկրագնդի մակերևույթի և արտաքին ազդեցության սեփական հաճախականություններին համընկնման դեպքում»:

Գիտնականը երկրաշարժի առաջացման գլխավոր ազդակներից է համարում նորդ տըվերտի էֆեկտ կոչվող տիեզերական ուժը, որը Երկրի շուրջը Լուսնի ուղեծրի հետացման հետևանք է: Գիտնականն այն կարծիքին է, որ դեկտեմբերի 7-ին ժամը 11 անց 41 րոպեին Լենինականի երկրաբանական լայնությունում Լուսինը գտնվում էր իր ուղեծրի բևեռացման գագաթնակետին, ու նորդտվերտի էֆեկտը այստեղ ամենամեծ դերը կարող էր կատարել: Գիտնականը երկրորդ կարևոր ազդակ է համարում արհեստական ուժը: Այսպիսի ուժ էր, ըստ գիտնականի, դեկտեմբերի 7-ին տիեզերք արձակված գաղտնի բեռ կրող ամերիկյան արբանյակը: Բնական ու արհեստական ազդակների ազդեցությամբ ստորգետնյա ուժեր ցնցում առաջացնելու շուրջ բանավեճը թողնում ենք գիտնականներին, մեղադրանքը ամերիկացիների հասցեին, թըվում է, պատասխանատու հայտարարություն է:

Վերջապես, շատ լուրջ խնդիր է պատմական անցյալում տեղի ունեցած խոշոր երկրաշարժերի ճշգրիտ պատկերի վերստեղծումը: 1668 թ. հունվարի 14-ին Անդրկովկասում ավերիչ երկրաշարժի մասին հայ մատենագիրների վկայություններով գիտնականներին հաջողվեց այն գնահատել որպես տասը բալանոց: Կարևոր է այնպիսի աշխատանքային խմբի ստեղծումը, որն ընդգրկեր հին մատենագիտական աղբյուրների բացատեղյակ պատմաբաններ, հնագետներ, երկրաբաններ, երկրաֆիզիկայի մասնագետներ, երկրաշարժագետներ:

Եթե ժամանակին՝ մի քանի տարի առաջ բյուրոկրատիան չխանգարեր գիտակցելու անցյալի երկրաշարժերի նոր մոտեցումներին ուսումնասիրությունների ու հնագիտա-երկրաշարժագիտության նորագույն եղանակների կարևորությունը, և դրանից ելնելով՝ կազմակերպչական միջոցառումներ մշակվեին, ապա վաղուց ողջ Կովկասի համար երկրաշարժագիտական ճըշգրիտ քարտեզներ կունենայինք, ավելի ստույգ պատկերացում կկազմեինք ողջ տարածքի վրա կախված վտանգի մասին: Այսպիսի երկրաշարժագիտությունը շատ ավելի էժան է ու արդյունավետ, խոշոր կապիտալ ներդրումներ չի պահանջում:

Հենց նման քարտեզագրության պակասն էլ հնարավորություն տվեց Արարատյան դաշտում ատոմակայան կառուցել: Այո, այնտեղ աղետ տեղի չի ունեցել: Իսկ չէ՞ որ կարող էր էպիկենտրոնը Սպիտակից 50 կմ հարավ լիներ ու չեռնոբիլյան աղետը նորի առջև կխամրեր, կմոռացվեր:

Լսելով աղետի մասին, դեկտեմբերի 7-ին Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմում խորհրդակցության հավաքված մարդիկ իսկույն հիշեցին ատոմակայանը: Ուրեմն, նրանք զգում էին մեր ժողովրդի վրա դամոկլյան սրի պես կախված վտանգը:

Ատոմակայանն ավելի մանրագնին ուսումնասիրելու և վտանգի հետ կապված վերջնական եզրակացություն կազմելու համար Հայաստան ժամանեց ամերիկյան մասնագետների հանձնաժողովը փորձագետ Խադժինի գլխավորությամբ:

— Մենք Լոս-Անջելեսից ուղիղ այստեղ եկանք,— ասաց ամերիկացի փորձագետը,— մեր խումբը կազմված է «Բեկտել» ընկերության աշխատակիցներից: Այն զբաղվում է ոչ միայն ԱՄՆ-ի, այլև աշխարհի տարբեր երկրներում կառուցվող ատոմակայանների փորձարկումով: Հանձնաժողովը կաշխատի երեք շաբաթ: Մենք պետք է ճիշտ գնահատական տանք երկրաշարժերի գոտում հայկական ատոմակայանի հետագա շահագործման հնարավորությանը:

ԴԱԺԱՆ ՍԻՄՖՈՆԻԱ

ԱՇՈՏ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
(ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ Ս. ՄՌԱՎԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԽՍՀ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆ)

Մշուշը խեղդել էր Շիրակի ոստան Գիւմրին: Բոսորագոյն արեւը դանդաղ դուրս եկաւ արեւելքից ու յոգնած բարձրացաւ երկինք... Ամենուր լսւում էր շների աղեկտուր վնգստոց ու կատուների մլաւոց...:

Ստորգետնյա ցնցում, խըլացուցիչ դղրդոց:

Ջարդոյծ ու կործանող երկրաշարժ

Դղրդիւնով փլուող շէնքեր, խելակորոյս ճչացող, փախչող, օգնութիւն խնդրող մարդիկ, երեխաներ, կանայք, ծերունիներ..., ամենուր երկինք սլացող հրէ լեզուներ ու խեղդող փոշի: Մոլորուած աւտովարորդները իրենց մեքենաներով չգիտեն թէ՝ որտե՞ղ եւ ո՞ւմ հասնեն օգնութեան...Բները կորցրած անէտները բներն են որոնում...: Կործանուող քաղաքի վրայ յայտնուեցին լէշակեր բուներ...: Անակնկալ յայտնուած աւրակների հրէշաւոր երախները ոռնում են՝ մահ..., մահ..., մահ...:

Գիւմրին Բոմբէյի վերջին օրերի մէջ...:

Մի քանի վայրկեանում քաղաքը աւերակների կոյտ դարձաւ: Փլատակները կարծես շնչում ու շարժւում են տակը մնացած մեռնողների աղերսից: Խելակորոյս մարդիկ աղեկտուր ճչում ու արնակալած մատներով փորում ու փորում են փլատակները: Անշարժ են խուլ փլատակներն ու իրար ցեմենտուած: Յոյսը կորցրած ու ցնորուած մարդիկ պտտւում են փլատակների շուրջ ու ողբաձայն լալիս:

Կարծես խենթանոցներից փախած հոծ խմբերը անսպասելի յայտնուեցին ամենուր...:

Ջէնքերից բոսորագոյն արեւը արեան դանդաղ անձրեւ է մաղում...

Օգնեցէ՛ք:

Հին ու նոր գերեզմանները մահուան քայլերգով ներխուժեցին քաղաք...ու կարծես անցած-գնացած հանգուցեալների մեղմ մրմունջն էր լսւում, իրենց ժառանգների անտեղի կորստի, քառուքանդ եղած, աւերուած Գիւմրիի համար: Աւերուած շէնքերի փշրուած ու մութ պատուհանները կարծես կենդանի մնացածներին աղերսում են վերադառնալ իրենց բընակարանները: Երկրաշարժ հրէշը դեռ շարժւում է ու նոր աւերածութիւններ անում:

Ամենուր բոցկլտացող խարոյկներ երեւացին: Մարդիկ փլատակները շրջապատած սեւեռուն հսկում են...: Մեռնողների մեղմ ճիչը մարում է քաղաքի մթութեան ու մարդկանց լաց ու կոծի մէջ: Սառնամանիքը դանդաղ սողում է խարոյկները շրջապատող մարդկանց: Գիշերը դժուար է հալւում ձմրան սառնամանիքում:

Յանկարծ գիշերային խաւարում, մարդկանց խլացրեց մի ահաւոր ճիչ..., կարծես ամբողջ քաղաքի կանայք էին ճչում: Խարոյկի մօտ խմբուածները վայրկենապէս ոտքի ցատկեցին, վերցրին վառուող փայտերը եւ անցան փլատակից-փլատակ...: Կանացի օգնութեան ճիչ-աղերսը չէր դադարում...:

Երկունք էր:

Մարդիկ համախմբուած գրոհեցին այն փլատակի վրայ, որտեղից լսւում էր ծըննդկանի ճիչը...: Բոլորը կարծես զառանցանքի մէջ ընկած, գերբնական ուժով բացեցին փլատակի «երախը»...: Ամբոխը մոռացած իրեն հասած դժբախտութիւնն ու վիշտը, ծնօթից-ծնօթ խլեցին նորածնին, փաթաթեցին լաթերի մէջ ու շարժւեցին դէպի խարոյկները: Փրկուած մայր ծննդկանը, մոլորուած նստած փլատակների վրայ, լուռ արտասւում էր...

(Շարունակելի)

«Ապագա» շաբաթաթերթից
Կանադա

Պետավտոտեսչության և ավտոկայանի շենքերը աղետից անմիջապես հետո:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻ ՌՈՄԵՈՆ ՈՒ ՋՈՒԼԻԵՏԸ

«...Փայտերի վրա, ամուր իրար գրկած հանգել են տղան ու աղջիկը՝ երկու անշունչ մարմին: Երեք օրից Նարինեի ու Խաչիկի հարսանիքն էր: Փեսացուն ձեռքերով փակել էր աղջկա գլուխը, երևի հուսացել էր, որ կփրկի.. Եվ մարդիկ չամաչելով իրենց արցունքներից, սգում էին հայաստանցի Ռոմեոյի ու Ջուլիետի մահը...»

Այն օրերին այսպես գրեց «Նովոյե վրեմյա» ամսագիրը Նարինե Հովհաննիսյանի և Խաչիկ Աբրահամյանի մասին:

Երկուսն էլ ուսանող էին, սովորում էին մանկավարժական ինստիտուտում: Երկուսն էլ որպես մարդ ու ընկեր սիրված ու գնահատված էին շրջապատում: Երկուսն էլ լավն էին ամեն ինչով: «Կարծես չոկած լինեն», նայելով նրանց հետևից ինքն իրեն ասում էր Խաչիկի մայրը ու անմիջապես արձկելով երջանկությունից ծնված կաթիլները աչքերը հառում էր երկինք ու բախտավորություն մաղթում:

Եկավ, սակայն, մահը: Ինչ պես բանաստեղծն է ասում: «Եվ մահն եմ ատում, երբ հյուր է գալիս աղջկատեսին»:

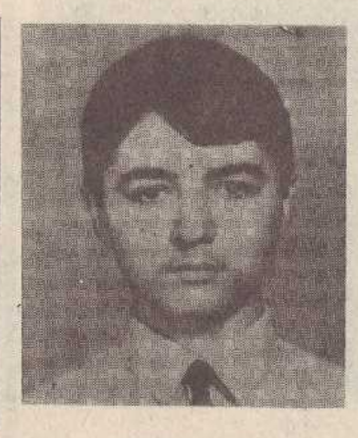

ՍՊՈՐՏ ԵՎ ՆԿԱՐԻՉ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՎՈԼՈԴՅԱՅԻ ՅԱՅԼՈՅԱՆԸ ծնվել է 1972 թ., օգոստոսին: Ընդունվել էր Բ. Ղափիբջանյանի անվան դպրոցը: Զոհվեց 10-րդ դասարանում, դասի ժամանակ:

Սաշան, այսպես էին կոչում նրան ընկերները, հեղինակություն էր դասարանում: Երրորդ դասարանից զբաղվում էր սպորտով՝ սամբոյով, մասնակցել է մի շարք միութենական մրցումների, ամենուրեք հաջողությունների հասել: 1983 թվականից Մերկուրովի անվան գեղարվեստի դպրոցի սան էր: Նկարում էր մեծ հրապուրանքով: Նկարչությունը նա համարում էր իրեն ապագա, իսկ սպորտով նա պարապելու էր այնքան ժամանակ, որքան կուղեկցեին նրան երիտասարդությունն ու ուժը: Հատկապես սիրում էր հումանիտար առարկաները: Բարձրահասակ էր, մարզված, գեղեցիկ, սակավախոս, մի քանի հոբիների տեր: Սաշան ընկերների և ուսուցիչների սիրելին էր, դպրոցի պարծանքը: Կարճ ապրեց, բայց խոր հետք թողեց իրեն ճանաչողների հոգում:

ՉԳՐՎԱԾ ՆԱՄԱԿ

Երբ, պատահում էր, փողոցում լսում էի կոպիտ խոսքեր, սիրտս ցավում էր, չէի կարողանում անտարբեր անցնել, միջամտում էի, փորձում հաշտեցնել, բարի մի խոսք ասել: Ինքս էլ էությամբ բարի էի ու ուզում էի, որ մարդիկ միշտ ջերմ ու սիրալիր լինեին իրար նկատմամբ: Երազում էի ռադիոմեխանիկ դառնալ, բայց անիրավ աղետը կտրեց ոչ միայն երազանքիս, այլև կյանքիս թելը: Ոչ միայն իմը, շատերինը, նրանց մեջ նաև հոգուս գաղտնարաններում սիրո ծիլեր նետած այն աղջկանը: Բացում եմ սրտիս գաղտնիքը, որովհետև... իսկ մենք ինչեր էինք երազում, ինչեր էինք որոշել, ինչ հույսեր էինք փայփայում, ափսոս...

Սիրելի հարազատներս, շատ մի վշտացեք, հպարտ եղեք, որ ձեր ՀԱՄԼԵՏԸ ոչ ոքի սիրտ չի կոտրել իր տասնյոթ ամյա կյանքի ընթացքում: Այդ անհոգի աղետն էր, որ շատերի հետ իմ սիրտ էլ փշուր-փշուր արեց:

Մնաք բարով, համբուրում եմ բոլորիդ: Հեռացածի իրավունքով պատվիրում եմ ձեզ բարի ու հարգալից լինել միմյանց հանդեպ, սիրեք մեկմելու...

Ձեր՝ ՀԱՄԼԵՏ ԱՆՈՒՇԱՎԱՆԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԱԼԲԵՐՏԻ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆԸ 21 տարեկան էր: Քնքուշ, քնքուշ այս աղջիկը սովորել էր Րաֆֆու անվան դպրոցում, ապա ուսումը շարունակել հաշվապահական դասընթացներում: Նոյեմբերի 2-ին հիվանդացել էր և պառկել համալիրում:

— Դեկտեմբերի 6-ին ուրախ-ուրախ դեմս եկավ,—հիշում է մայրը,— վաղը ինձ դուրս են գրում, դու մի արի, ես ինքս կգամ...

Նա չեկավ: Ծաղկուն կյանքը խավարեց: Մնացին երազ, մորազ, սերը սրտում, հենց կյանքի շեմին: Մայրը երազ տեսավ, որ գնում էր աղջկա հետևից՝ ձեռքին երկու կակաչ բռնած: Առավոտյան այդ տրամադրությամբ էր, ականջը կախ ինչ-որ բանի էր սպասում: Երազը իրական դարձավ: Սուսաննան մնաց հիվանդանոցի փլատակների տակ, իսկ նրա քույրը՝ Սվետլանան փրկվեց: Ինչո՞ւ տեսավ երազը, ինչո՞ւ իրականություն դարձավ այն ու խլեց-տարավ բալենու նման նորափթիթ ու նրբաթերթ իր աղջնակին:

ՎՈԼՈԴՅԱ ՊԱՊԻԿԻ ԹՈՌՆԻԿԸ

ԱՐԾՐՈՒՇԱ ԼՅՈՎԱՅԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆԸ ծնվել է 1983 թվականին, Լենինականում: Զոհվել է Վարդբաղում իր տատի՝ Սեդա Կարապետյանի հետ միասին:

Ապրեց ընդամենը հինգ տարի: Չհասցրեց այբբենարան բաց անել, դպրոց գնալ, սովորել: Բայց որքան հուշեր թողեց, որքան ցավեր, անհաղթահարելի մեծ վիշտ:

Վոլոդյա պապիկը ուշքի չի գալիս իրենց հասցված հոգեկան ծանր հարվածից: Նայում է խաղալիքներին, աչքերն են արցունքով լցվում, հանդիպում է նրա սիրած իրերին, հայացքը չի կտրում, ամեն առիթով հիշում է Արտուշիկին, նրա խոսքերը, քնքշությունները, չարությունները, կենդանի ձայնը ու աչքի առաջ է կանգնում գանգրահեր, սևաչվի չքնաղ մանուկը:

15 ԳԱՐՈՒՆ

Բազմաբնույթ հետաքրքրությունների ու նախասիրությունների տեր էր № 16 դպրոցի 8-րդ դասարանի լավագույն աշակերտուհի ՀԵՂԻՆԵ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ: Սիրում էր կարդալ, պարել, ուներ թովիչ ձայն: Երազում էր կինոդերասանուհի դառնալ: Ջերքի գնդակն այնպես էր հնազանդվում աղջկան, ասես Հեղինեն ծնվել էր հենց այս մարզանքի համար:

Դասարանի ավագն էր նա, դասընկերների ու մանկավարժների սիրելին: Ավաղ, իր ֆազմաթիվ համադասարանցիների նման անավարտ մնացին Հեղինեի երազանքները, նա ևս դարձավ չար աղետի զոհը՝ չհասնելով կյանքի 15-րդ գարնանը:

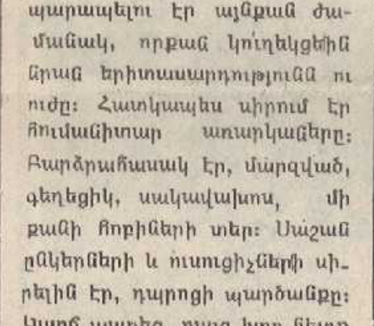

ԱԼԵՔՅԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՍԻԼԻ

Ծնվել է 1981 թ. փետրվարի 19-ին, սովորել է № 35 դպրոցի երկրորդ դասարանում:

ԱԼԵՔՅԱՆ ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՍԻԼԻ

Ծնվել է 1976 թ. ապրիլի 22-ին, սովորել № 35 դպրոցի 6-րդ «Բ» դասարանում: Զոհվել են տանը՝ Կոշտոյան 5 ը., բնակարան 15:

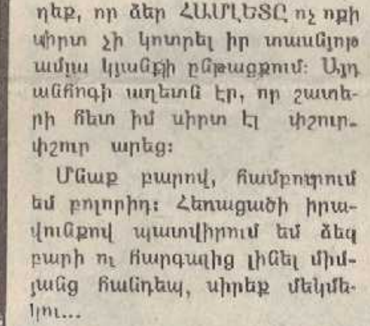

Պատմում է հայրը. «Չգիտեմ ինչպես նզովեմ ճակատագիրը: Գայանեն հիվանդության պատճառով դասի չգնաց: Տանը մնաց նաև Հովհաննեսը: Գայանեն շատ էր սիրում շախմատ խաղալ և գնում էր պարապմունքների: Տղաս դպրոցում էլ լավ էր սովորում:

Կյանքի վերջին երկու ամիսներին արտակարգ ջերմությամբ էր սիրում մորը, փաթաթվում էր ու անընդհատ համբուրում, կարծես կարոտը չէր հագեցնում:

... Իսկ ինչ կարոտով հիշեմ ձեզ, իմ սիրասուն բալիկներ»:

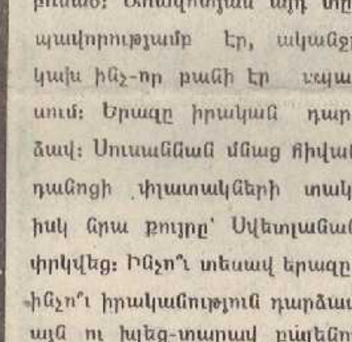

ՄԵՐԻ ԿԱՐԼԵՆԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ծնվել ու մեծացել է Ախուրյանի շրջանի Ջաջուռ գյուղում: Սովորել է տեղի միջնակարգ դպրոցում: 10-րդ դասարանում էր, սովորում էր գերազանց, սիրում երգ ու երաժշտություն: Դասերից հետո Մերին ամեն օր օգնում էր մորը տնային գործերում, պատրաստում դասերը, ապա զբաղվում երաժշտությամբ. կարդում էր երաժշտական գրականություն: Չէր կարող անտարբեր մնալ, երբ ռադիոյով և հեռուստատեսությամբ երաժշտություն էր տրվում...Երազում էր այն օրը, երբ երաժշտական կրթություն կստանա:

ՄԵՐ ԱՋԲԻ ԼՈՒՅՍ ԲԱԼԻԿՆԵՐ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՌԱՖԱՅԵԼԻ

ԳԱԼՈՅԱՆ

Ընդամենը 6 գարուն տեսած Հովհաննեսը այլևս չկա: Կըտըրվեց փոքրիկի կյանքի թելը Ղարիբջանյանի անվան դըպրոցում, որտեղ չհասցրեց անգամ գրանանաչ դառնալ: Ինչ իմանար փոքրիկ Հովհաննեսը, որ իր ծնունդով այնքան ուրախություն պարգևելուց հետո, իր մահով պետք է անբուժելի վերք դներ մոր սրտին ու...

ՉԳՆԱՀԱՏՎԱԾ

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

1981 թվականի մայիսյան մի պայծառ առավոտ ծնվեց փոքրիկ Մարինեն: Ծննդականով՝ ՄԱՐԻՆԵ ՎԱԶԱԳԱՆԻ ՂԱԶԱՐՅԱՆ: Մարինեն երազում էր, թե երբ կգնա դպրոց, ինքն մուրույն հեքիաթներ կկարդա, ոտանավորներ կսովորի:

Դպրոցում աչքի ընկավ իր ընդունակություններով: Դեկտեմբերյան այդ մռայլ առավոտը, երբ հայրը աղջկան դըպրոց տարավ, նրան թվաց, թե երեխան գունատված էր ու խեղճացած:—Ուզո՞ւմ ես, հարցրեց, տուն դառնանք:

—Ոչ, հայրիկ, այսօր ստուգողական աշխատանք ունենք:

Ու գրեց. 7-ը դեկտեմբերի (թելադրություն)...

№ 9 դպրոցի ուսուցչանոցի գրապահարանում պահպանվել էին 1-ին դասարանի աշակերտների գրավոր աշխատանքները՝ գրված, բայց չգնահատված...

Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՍՄԻԿԸ

Դժոխային այդ պահին անգամ Եսայան փողոցի իրենց տան փլատակների տակ Վ. Տերյանի անվան դպրոցի աշակերտուհի ՀԱՍՄԻԿ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆԸ իր անհանգստությունը հայտնեց մորը՝ դասերից ուշանալու համար:

Ի՞նչ իմանար քնքուշ աղջնակը, որ այդտեղ ավարտվելու էր իր մատաղ կյանքը, որ այլևս չէր հաճախելու սիրելի դպրոցը, չէր վերադառնալու հարազատ օջախը՝ ուրախացնելու ծնողներին յուր առաջադիմությամբ:

Հաշմված մոր՝ Սիրանուշի ականջին շարունակ հնչող սիրասուն դստեր խոսքերն այսօր մերթընդմերթ ընդհատվում են նորածին որդու աղավնալին ձայներով:

ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՆՈՒՇԻԿԸ

ԱՆՈՒՇԻԿ ԵՂԻՇԻ ԾԻՐՈՅԱՆԸ ծնվել է 1978 թվականին, Սպիտակ քաղաքում: Փոքրուց այնքան լավիկն էր, որ պատահողը գրկում և ասում էր. «Ինչ անուշիկն ես»: Այդպես էլ անունը մնաց Անուշիկ: Մանկապարտեզում սովորեց գրել և կարդալ: Երաժշտական դպրոցի դասատու մայրը սովորեցրեց ձայնանիշերով նվագել: Աղջիկը երկու դպրոցում էլ սովորում էր գերազանց գնահատականներով:

Այդ օրը դպրոց գնաց անտրամադիր: Հետո նայեց, կարծես մի բան մոռացել էր: Երկհարկանի նրանց տունը քանդվեց: Անուշիկի ծնողները ու քույրերը մնացին պանելների տակ: Բարեբախտաբար, փրկարար ջոկատները շուտ հասան, օգնեցին ողջ մնալու և սգալու Գեղեցիկ Անուշիկի ծանր կորուստը:

ՍԵՎԱԿ ՄԿՐՏՉԻ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ...Ինչպես որ սև ակն՝ խոշոր, բոցկլտուն, խոհուն ու անվեհեր հայացք ուներ. այսպես էլ մընաց իր դասընկերների, ուսուցիչների հիշողության մեջ Կրուպըսկայայի անվան № 23 դըպրոցի 4-րդ դասարանի աշակերտ Սևակ Մանուկյանը: Մնաց իր աչքի ընկնող ընդունակությամբ, շիտակ, ազնիվ բնավորությամբ, համեստության և անպայման՝ սև, խոշոր աչքերով:

Դասամրանում ամենաբարձրահասակն էր Սևակը և նըստում էր վերջին նստարանին: Եվ ղարաբաղյան շարժման այն օրերին, երբ լսում էր պատմությունները Արցախի, հայ ժողովրդի մղած հերոսամարտերի, աչքերը վառվում էին անսովոր կրակով, հայացքը դառնում էր արծվենի, կամքը՝ անկոտրում: Եվ ես, նրա հայերենի ուսուցիչը ներքուստ հպարտանում էի. այո, անպարտ ու հավերժ է այսպիսի զավակներ ծնող ու դաստիարակող ժողովուրդը:

Եթե... այս եթե-ները այսօր էլ անհագնացող ցավով, կորցրածը ետ չբերողի կսկիծով են արտասանում ծընողները:

Եթե այդ օրն էլ, ինչպես նախորդ օրերին, մայրը հետը դպրոց տաներ, եթե չլիներ այդ ահավոր երկրաշարժը:

Արմենուհի ՋԱՔԱՐՅԱՆ

...ԿԱՊՈՒՅՏ ԱՂՋԻԿ,

ԱԳԱԹԻ...

Արև կար քո գեղեցիկ աչքերում, արև, կյանք ու լույս... Կենսախինդ էիր, եռանդուն այնքան, որ դիմացինն էլ էր վարակվում գործելու, ծիծաղելու, լիաթոք շնչելու ու ապրելու քո տրամադրությամբ:

«Սիրելի Աննա». այսպես էին դիմում քեզ շրջապատողները, պոլիտեխնիկական քո ընկեր-ընկերուհիները:

Սիրելի աղջնակս... մինչև այսօր այս բառերը չեն հեռանում մորդ շուրթերից: Անդադար խոսում է քեզ հետ, անընդհատ կրկնում որպես կենդանի, կողքին կանգնած մարդու հետ: Տունը պարուրած թախիծն անգամ ցրող, նկարից ժըպտացող քո աչքերին նայելիս մինչև օրս էլ հայրդ չի կարողանում սանձել սրտի մորմոքից ծնվող կաթիլները ու ինքն իրեն մրմնջում է՝ սիրելի Աննա...

Տասնութամյա աղջիկը թողեց այս աշխարհն ու հեռացավ ընդմիշտ: Կիսատ մնաց շատ բան՝ թևավոր երազանքներ ու հեքիաթային երազներ, կիսատ մնաց կյանքի օրագիրը, որ պահում էր Աննան, ու որի մեջ գրված էր՝ Աննա Ոսկանյան՝ ծնվ. 1971 թ. Կմահանա 1988 թ:

.Օ, ՀԱՅԵՐ, ՀԱՅԵՐ

ԱՂՈՒՆԻԿ ՌԱԶՄԻԿԻ ԿՈՍՏԱՆՅԱՆԸ ծնվել է 1974 թ., սովորել Ա. Պետրոսյանի անվան դպրոցի 8-րդ Բ դասարանում: Եղել է ուսման գերազանցիկ, մասնակցել օլիմպիադաների, շահել պատվոգրեր: Երազանքն է եղել իրավաբան դառնալ: Գրել է բանաստեղծություններ: Վերջին ամիսներին Ղարաբաղն էր բույն դըրել նրա մատաղ հոգում, որը ճնշում էր, ստիպում հարցնել ու հարցնել հայրենակիցների մասին:

Հայրենասեր աղջնակը հաճախ էր իր մտքերը չափածո արտահայտում, կարդում ընկերների համար, ուրախացնում հարազատներին ու բարեկամներին իր առաջին բանաստեղծություններով, իր պաթոսով, մանկական տարիքին անհարիր հովանավորությամբ: Այդ լարված օրերին նա ևս անհանգիստ էր, մեծին հատուկ թախծոտություն էր իջել նրա սևորակ աչքերին.

Օ, հայեր, հայեր,

Հայրենասեր հայեր.

Գիտեմ ուժեղ եք եղել,

Որ Ղարաբաղը պահեք...

ԱՐԹՈՒՐ ՀԵՆՐԻԿԻ

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ծնվել է 1979 թվականին, սովորում էր Ա. Պետրոսյանի անվան № 10 միջնակարգ դպրոցի երրորդ դասարանում: Ոտնապում էր, դասաժամերը հաշվում, որ շուտ վերադառնա տուն, այդ օրը ավտոմեքենաների ու օդանավերի իր հավաքածուն հարստանալու էր ևս մեկ օդանավով: Հաստատ որոշել էր օդաչու դառնալ: Ինչ մտքով անցներ, որ վերջին դասից այլևս վերադարձ չկա:

ԱՐՄԵՆ ԱՂԱՋԱՆԻ

ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ծնվել է 1978 թ. մայիսի 22-ին: Սովորում էր Գ. Սունդուկյանի անվան № 20 միջնակարգ դպրոցում: Նա մի դալար շիվ էր, որ արհավիրքի անողոք ձեռքը պոկեց արմատից: Ամեն օք, ով նայի այս լուսանկարին, կասի՝ դո՞ւ էլ, իմ քնքուշ, փոքրիկ բալիկ...

Վաղ տարիքում դաշնամուր ու դհոլ էր նվագում: Նա ինքնուս էր:

Նրան տեսնելով դպրոց ուղարկեցին, ա՜խ, ինչպե՜ս չէր ուզում գնալ:

ՕՖԵԼՅԱ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ.

Ծնվել է 1977 թվականի հուլիսի 26-ին: Սովորում էր Օրջոնիկիձեի անվան և Ն. Տիգրանյանի անվան երաժշտական դպրոցներում:

Սակայն աղջնակը երազել էր դառնալ մանկավարժ: Այդ օրը 11-ամյա Օֆելյան արթնացավ մի տեսակ տխուր, անտրամադիր, չէր ուզում դպրոց գնալ... Հայրը վազել էր դպրոց, փրկելու իր աղջկան, չգնտնագեց Օֆելյային:

Բայց գլխից վիրավորված աղջիկը չհասցրեց տեսնել հորը, մորը և մյուս հարազատներին:

Մ. ՅՈՐԳԱՆՑ.
«ՎՀԻՇԵՄ ՔԵԶ...

87 հոգի. Այսքանը «Մագնոն» հատուկ կոնստրուկտորական- տեխնոլոգիական բյուրոյում: Նրանց թվում էր ԱՆԱՀԻՏ ԲԱԲԿԵՆԻ ԾԱԽՄԻ ՐՅԱՆԸ:

Հիշում եմ «Մագնոնի» ըսպասասրահում փակցված մի գոբելեն աշխատանք, ուր շեն քի արտաքինն էր պատկերված, շատրվաններ, ծառեր: Հեղինակը Անահիտն էր:

Իմ մեջ ցանկություն առաջացավ նորից դիտել քո գոբելեն աշխատանքները: Գնացի ձեր տուն: Դու նկարիչ չէիր, բայց որքան լավ էիր վերարտադրել բնությունը: Քո աշխատանքներից մեկը սիրով նվիրեցիր ափյուռքահայ նշանավոր երգիչ Մարտեն Յորգանցին: Այն պատկերում էր Արարատը, ներդաշնակ գույներով գեղեցիկ մի գործ լեն: Հիացավ Յորգանցը. «Այն կկախեմ իմ սենյակում ու կը հիշեմ քեզ»: Երգիչն համբուրեց Անահիտին: Նա Ֆրանսիա տարավ քո «Արարատը»: «Արարատը»:

Բայց Յորգանցը չիմացավ, որ ամեն անգամ նայելով իր սենյակում փակցված կոմպ լեքի աղջկա՝ Անահիտի ըստեղծած այդ գոբելենին, ցան կության դեպքում այլևս չի կարող տեսնել նրան:

ՌՈԶԱ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ
ՀԿՏԲ «Մագնոն»

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՎԹԻ
ՈՍԿԱՆՅԱՆ

Ծնվել է 1957 թվականին՝ Կումայրիում: Սովորել է Մ. Մաշտոցի անվան դպրոցում: Վաղ հասակից զրկվել է հորից և ստիպված մոր հետ հավասարապես կիսել է ընտանիքի դժվարությունները, սկսելով աշխատել դեռևս դպրոցական տարիներից: Կարինեն, չնայած իր երիտասարդ տարիքին, Էլեկտրատեխնիկական գործարանում իր հաշվին գրանցել էր 13 տարվա աշխատանքային ըստաժ: Ընտանիքը պահելու հոգսերով և հիվանդ մորը խնամելով զբաղված Կարինեն նույնիսկ չհասցրեց ամուսնանալ: Աշխատանքից նոր էր վերադարձել տուն, երբ սկսվեց երկրաշարժը:

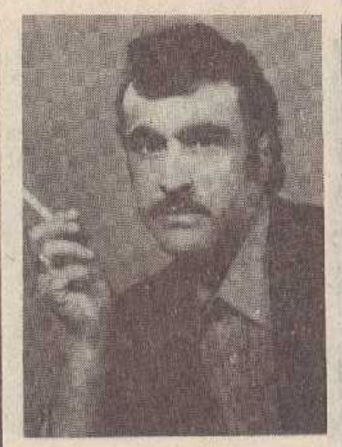

ՍԱՇԻԿ ԽԱՉԻԿԻ

ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Ծնվել է 1953 թ. Կումայրիում: № 32 միջնակարգ դըպրոցն ավարտելուց հետո մեկնել է զինվորական ծառայության: Զորացրվելուց անմիջապես հետո անցել աշխատանքի:

Մագնիսահաղորդիչների գործարանում որպես խառատ էր աշխատում մինչև դեկտեմբերի 7-ի աղետալի երկրաշարժը: Զոհվեց աշխատատեղում: Երկու երեխաների հայր էր, նվիրված էր ընտանիքին և ընկերական շրջապատին:

ՎԱՐՊԵՏ ԳԵՎՈՐԳԸ

Տուն էր շինում, երբ իր տունը քանդվեց... Շինարար էր, քաղաքում ճանաչված ու հարգված: Տունը հիմքից մինչև ծածկ կհասցներ ու գոհունակությամբ կժպտար,—«Տուն եմ շինում, լավ բան է...»: Մի կտոր հացը առանց ընկերների ու բարեկամի, առանց երգ ու պարի կուլ չէր գնում: Մեծ տղան երաժիշտ էր, երկրորդը՝ պարող, փոքրը՝ դհոլչի. էլ ինչ էր պետք, քեֆն ու ուրախությունը անպակաս էին տանից: Սրտանց էր ուրախանում ամեն ինչի համար: Երբ անդրանիկ թոռն էր ծնվել, աշխարհն իրեն էին տվել: «Գևորիկ եմ ունեցել, Գևորիկ...» Առանձին անհամբերությամբ էր սպասում փոքր որդու խորհրդային բանակից վերադառնալուն: «Ինչ քեֆ եմ անելու» ասում էր: Արեց... Մենք էլ պատրաստվում էինք նշելու մեծ մարդու 50-ամյակը: Մարդ, որ ոչնչով չէր մերժի իրեն դիմողին, որ հայր էր եղել նաև էղբոր որբերի համար: Պատրաստվում էինք, ինչ ծրագրեր ունեինք: Նշեցինք 50-ամյակը՝ գերեզմանոցում, սուգ ու շիվանով, դառը լռությամբ: Հիսուն մոմեր վառվեցին, հիսուն ծաղիկներ հանգան գերեզմանաքարին: Ծառերն էին ներկա այդ օրը, բացակա էր փայտն հոբելյարը...

Եղբոր որդին՝
ԱԾՈՏ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

ՄԵԿԸ ԿՈՄՊՐԵՍՈՐԱԳՈՐԾ.
ՆԵՐԻՑ
ՓԱՓԱՆՅԱՆ ՄԻՐԱՆՈՒՇ
ՄԿՐՏՉԻ

Ծնվել է 1934 թ. մայիսի 1-ին, Լենինականում, բանվորի ընտանիքում: Դեպքերի բերումով չի ավարտել մանկավարժական ինստիտուտը, ընդունվել է հաշվապահական դպրոց: Աշխատանքի է անցնում հեծանիվի գործարանում: Այնուհետև հիմնադրվում է կոմպրեսորների գործարանը: Հիմնադրման օրվանից Միրանուշը անդամագրվում է նոր կոլեկտիվին և մինչև իր կյանքի վերջին պահը նրա հետ էր: Միրանուշը միշտ շարքում էր...

ՄԻԱՅՆ ԹԵ ՄԱՅՐՍ...
ՌՈՒԶՄԻԿ ՆԱՊՈԼԵՈՆԻ
ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ այնպես սիրում էր հանրաճանաչ երգի տողերը՝ «Միայն թե մահ մայրս չիմանա»: 14 տարեկան էր, երբ մահացավ հայրը: Ավագը Ռազմիկն էր, որ մնաց վատառողջ մոր և իրենից փոքր չորս քույրերի հետ:

Երկաթուղային ծառայողի ընտանիքում է ծնվել, 1933 թվականին, ուսանել է Ջաջուռի միջնակարգ դպրոցում: Հյուսնի աշակերտ էր վագոնային դեպոյում, ապա վարպետ: Առանց աշխատանքից կտրվելու նա սովորեց և ավարտեց Ռոստովի ինդուստրիալ ինստիտուտը: 1965 թվականից մինչև չարաղետ երկրաշարժի օրը աշխատում էր հղկող հաստոցների գործարանում: Անվտանգության տեխնիկայի ինժեներ էր:

Ռազմիկը մեծ հարգանք էր վայելում գործարանում: Տարբերի պահին Ռազմիկն իր պաշտոնակից ընկերների հետ ձեռնարկության տնօրենի աշխատասենյակում խորհրդակցության էր: Վերջին տարիներին կառուցված յոթ հարկանի շենքի պատին պըլակատի վրա վաղ շինարարները գրել էին՝ «Կառուցվում է դարերի համար»: Յոթ վայրկյանում յոթ հարկը հավասարվեց գետնին: Յոթ օր անց միայն գտան Ռազմիկին, ճանաչելով մատի մատանիով և գրպանի փաստաթղթերով:

ԱԻԴԱ ԿԱՐԼԵՆԻ
ԲՈՅԱՋՅԱՆ
(ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ)

1961 թվականին էր ծնվել, հայոց մեծ եղեռնի օրը՝ ապրիլի 24-ին:

Ամուսնացել էր, երկու երեխաներ ուներ՝ մի տղա և մի աղջիկ: Ուրախ ու երջանիկ էր ապրում, մտքով չանցնելով, որ վիճակված չէր երկար ապրելու՝ ամենաուրախ Գյումրին վերածվելու է ամենատխուր քաղաքի, ողբերգական իր սև կնիքը թողնելով մարդկանց ու սերունդների հիշողության մեջ, խլելով տասն նյակ հազարավոր անմեղ մարդկանց կյանքեր:

«ԵՍ ԳՏԱ, ՆԱ Է»

ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՎՈԼՈԴՅԱՅԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ ծնվել է 1970 թվականին: 1987 թ. ավարտել է Կրուպսկայայի անվան միջնակարգ դպրոցը և նույն թըվականին էլ ընդունվել Կ. Մարքսի անվան պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Լենինականի մասնաճյուղի մեխանիկական ֆակուլտետը, իսկ 1988 թ. տեղափոխվել Մ. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ընդհանուր տեխնիկական բաժնի երկրորդ կուրս:

...Աղետաբեր երկրաշարժից մեկ, թե երկու ամիս առաջ ուսանողուհիների մեջ իր մանկության ընօրդին էր փնտրում դերասանուհի Ալլա Թումանյանը՝ ինչ-որ ֆիլմում նկարահանելու համար: Երբ անվանի դերասան Սոս Սարգսյանի հետ նրանք մտնում են լսարան, Ալլան, նկատելով ուսանողուհուն, բացականչում է.

—Ահա, ես գտա, նա է:

Սակայն... Նկարահանումը չկայացավ:

...Վերջին ժամանակները դարձել էր մտազբաղ, անտրամադիր և հոռետես, հաճախ էր խոսում կյանքի վաղանցիկության և ունայնության մասին, ասում էր, որ գալու է աշխարհի վերջը, կատարվելու է անողոքելի մի համըընդհանուր աղետ, որի զոհն են դառնալու իր սերնդակիցները:

ՍԵՐՅՈԺԱ ՍՈՒՐԵՆԻ

ՄԵՔԻՆՅԱՆ

Ընդամենը 35-ն էր բոլորել Սերյոժայի, երբ կույր գնաց կործանարար երկրաշարժին: Սովորել է Խ. Աբովյանի անվան № 12 դպրոցում, ծառայել բանակում, հետո զորացրվել, ամուսնացել ու տուն-տեղ դրել:

Երկրաշարժից մեկ օր առաջ կնոջը՝ Կարինեին պատմում է, որ երազում իրենց ֆաբրիկան (կոշիկի) փուլ եկավ, ինքն էլ մնաց փլվածքի տակ: Տունը մոտ էր ֆաբրիկային և ամեն օր ժամը 11-ին գալիս էր նախաճաշելու: Ճակատագրի չար կամքով այդ օրը Սերյոժան տուն չգնաց: Անցան սպասումի, հույսի ու տառապանքի չորս երկար ու ձիգ օրեր: Ոմանք ասում էին, թե տեսել են նրան դրսում, բայց ո՞ւր էր, մի՞թե ծտի թևով չէր հասնի տուն՝ ծնողներին, կնոջը, 9 և 4 տարեկան սիրասուն զավակներին, որոնք միակ մխիթարանքն են մնացել հարազատների, որոնք պիտի ծխացնեն այնքան շուտ հանգած Սերյոժայի օջախը:

ԶԻՆԱ ԳԵՎՈՐԳԻ

ԴԱՎԹՅԱՆ

Ծնվել է 1964 թվականին Ղուկասյանի շրջանի Մուսայելյան գյուղում: Սովորել է գյուղի դպրոցում: Այնուհետև ուսումը շարունակել է Ախուրյանի պրոֆտեխնիկական ուսումնարանում: 16 տարեկան էր, երբ մահացավ հայրը, իսկ երեք տարի անց՝ մայրը: Կյանքի դառնությունները ճաշակելով վաղ հասակից, մեծանում է 78 տարեկան տատի և հորեղբոր խնամքի տակ:

Ամուսնացավ երկրաշարժից մեկ տարի առաջ և չհասցրեց ճաշակել մայրության բերկրանքը: Աղետին զոհ գնաց «Շիրակ» կոմբինատում աշխատանքի պահին:

ԷՄԻԼՅԱ ՊԱՎԼԻԿԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ծնվել է 1959 թ., Կումայրիում: Միջնակարգ կրթությունն ստացել է Կիրովի անվան № 2 միջնակարգ դպրոցում: Ապա ուսումը շարունակում է Միքայել Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետի ռուսական բաժնում: Բուհն ավարտելուց հետո մնում է ֆակուլտետի լաբորատորիայում աշխատելու: Ուներ 4 տարեկան դստրիկ, նպաստում էր երկրորդ զավակին: Բայց անհավոր երկրաշարժը վրա հասավ ինստիտուտում և կըտրեց նրա կյանքի թելը, խորտակելով բոլոր երազանքներն ու սպասումները:

ԱՆՈՒՇԻԿ ԱՂԱՍՈՒ ԹԱՎՐԻԶՅԱՆ

Ծնվել է 1963 թ., Կումայրիում: Սովորել է № 26 դպրոցում: Գերազանց գնահատականներով ավարտել է բժշկական ուսումնարանի մանկաբարձական բաժինը: Աշխատել է Ախուրյանի հիվանդանոցում, որպես բուժքույր:

Ամուսնացել է 1985 թվակա նին: Երեք ամսական երեխա յի՝ Սաթենիկ Լևոնի Անատրյանի հետ մնացել է իր տան փլատակների տակ:

Բանաստեղծական ակնհայտ շնորհքով օժտված այս կինը գրել է միայն իր մտերիմների համար, չկասկածելով անգամ, որ դրանք կարող են արժանանալ ուշադրության: Փըրկված տետրը մնացել է որպես սուրբ մասունք: Առաջին անգամ նրա բանաստեղծությունները տպագրվել են 1989 թը վականի նոյեմբերի 5-ին, «Կումայրի» թերթում, որպես հարգանքի փոքրիկ մի տուրք վաղամեռիկ բանաստեղծուհու հիշատակին: Դրանք ներկայացվում են և «Հիշողություն» հավելվածի ընթերցողներին:

ԻՐԻԿՆԱՄՈՒՏԻՆ

Քամին երկյուղած սանրում է հիմա
Դեղձուն ծամերը ցորենի արտի,
Մանուշակագույն սարերի վրա
Արևը մաղեց հալիված ոսկի:
Մեղմիկ սլիքվեց թավուտը թավշյա,
Ոռը ողողանքեց մարմնով գառի,
Եվ արտամիջյան կածանի վրա
Թրթռաց, մարեց երգը արտուտի:
Լուռ շառագունեց հորիզոնն հսկա,
Ու քրմի նման հագավ ծիրանի
Ու ծաղկանկար դաշտերի վրա
Թացվեց-մշուշվեց շողը արևի:

***

Մենակությունը թափուր սենյակիս՝
Սպունգ է բարի,
Ու ներծծում է ցավն սպասումիս
Ու ձայն չի հանում:
Մենակությունը թափուր սենյակիս
Անտեր մի՛ շնիկ,
Որ կլանչելով փարվում է փեշիս
Ու քեզ է ուզում:
Իսկ դու չես գալիս,
Իսկ դու շնիկիկ
Սպասել ես տալիս:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ԲՈՐԻՍԻ ԱԶԱՐՅԱՆ -ՊՐՈԽՈՐՈՎԱ

Ծնվել է 1959 թ. Կումայրիում, զինվորականի ընտանիքում: Հաճախել է Կիրովի անվան միջնակարգ դպրոցը և ավարտել բարձր առաջադիմությամբ: Դեռ մանկուց էր երազում ուսուցչուհի դառնալու մասին: Իրականացավ նրա երազանքը: Ուսանեց Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետի անգլոռուսական բաժինը, աչքի ընկնելով ուսման մեջ և հասարակական աշխատանքում:

Ավարտելով բուհը, նա անմիջապես աշխատանքի անցավ № 23 միջնակարգ դպրոցում. սկզբում որպես ջոկատավար, ապա դասավար՝ տարրական դասարաններում: Աշխատանքում երբեք չէր թերանում:

Անսահման բարի էր Սվետլանան, ընկերասեր, ազնիվ: Նա լավ մայր էր և կին: Երազում էր իր երեխաներին՝ Մարինեին և Իրինային մեծացնել, տեսնել երջանիկ:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՍԱՄՎԵԼԻ ԱՎԱԳՅԱՆ

Դպրոցում զոհված իմ դուստրը ծնվել է Կումայրիում, 1973 թ. փետրվարի 1-ին: Արտյոմ Պետրոսյանի անվան դպրոցի 9-րդ դասարանում էր սովորում: Սիրված էր ընկերների և ուսուցիչների շրջանում: Երազում էր լրագրող դառնալ: Ինչպես էր սիրում մայրենի լեզուն, սիրելի ուսուցչուհի Համբարձումյանը պետք է ողջ լիներ, որ հավատեր: «Պատշգամբի քիվին թառած թռչնակի դայլայլն այնպես հասկանալի է ինձ: Նա ճովողում է իմ մայրենի լեզվով: Նա ինձ գարուն է բերում, իմ երազանքն է նրա կտցին...» գրել է Լուսինեն:

Նոր գարունը՝ 1989-ի գարունը, չհասցրեց այցի գալ Լուսինեին, չհասցրեց մատնանշարել նրա պատուհանը: 9-րդ «Բ» դասարանի 20 աշակերտուհիներից միայն 4-ն են այժմ ողջ: 0, կույր տարերք, բաց արա աչքերդ աղջիկս, նայիր շուրջդ, ամոքիր վշտերս:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԱՎԱԳՅԱՆ

ԽԱՆՈՒՄ ՄԱՐԿՈՍԻ ՏՈՆՈՅԱՆ

Նոր միայն 30 տարին էր բոլորել, կյանքով առեցուն ու ծաղկուն տարիքում էր: 1974-75 ուսումնական տարում ավարտելով Խ. Աբովյանի անվան միջնակարգ դպրոցը, աշխատանքի է ընդունվել կարի № 2 արտադրական միավորումում: Երեք անչափահաս երեխաներ ուներ:

Խանումը սիրում էր ամեն ինչի գեղեցիկն ու կատարյալը: Եվ ամենուր՝ հրավերքների, խնջույքների, ցանկալի հանդիպումների ժամանակ նրա ներկայությունը նկատելի էր, հետաքրքիր: Նա ողջ հը մայք էր իր գեղեցիկ ձայնով, ազգագրական հայրենաշունչ երգերի գեղեցիկ կատարումներով, որ շրջապատողների մեջ արթնացնում էր հարգանքի, մարդկայնության ու բարի տրամադրություններ:

Եվ հիմա մայրը մտովի զրուցում է դստեր հետ: Դու, որ սիրում էիր կենդանի ծաղիկներ, մնացիր որպես անցած գարնան հետ թառամած ծաղիկ:

ՄԱՆՈՒԿ ԿՈԼՅԱՅԻ ԿԱՂՋՎԱՆՑՅԱՆ

Այս գեղեցիկ երիտասարդը հմուտ արհեստավորի բարի համբավ էր վայելում: Մասնագիտությամբ ներկարար էր: Նրան հարգում էին թե տնքքստիլագործների կոլեկտիվում և թե հարևանները:

Դեկտեմբերի 25-ին լրանալու էր նրա ծննդյան 25 տարին: Ընկերներից մեկի խնդրանքով ներկում էր սենյակը, երբ կատուն պատեպատ էր խփվում, անհանգիստ մլավում, դռները ճանկռոտում, կարծես մարդկանց հասկացնել տալով ու զգուշացնելով: Ո՞ւմ մտքով կանցներ...

Ողջ է մայրը, որն ամեն ինչ անում է սփոփելու երեխաների վիշտը, որ Վարդուհին ու Կարինեն անհոգ մեծանան:

ՂԱՆԴԻԼՅԱՆ ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԱՄԻ

Ծնվել է 1959 թ. դեկտեմբերի 3-ին, բանվորի ընտանիքում: № 5 միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո անդամագրվում է կոմպրեսորագործների կոլեկտիվին: Աշխատանքին զուգընթաց սովորել է պոլիտեխնիկական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետում: Բանակային ծառայությունից հետո նորից նույն կոլեկտիվը վերադարձավ, ուր հարազատացել էին աշխատանքը և մարդիկ: Հետո աշխատեց պետընդունման բաժնում: Աշխատասեր ու խստապահանջ մասնագետը իր փորձը ու գիտելիքները ի սպաս դրեց արտադրանքի որակի բարելավման գործին:

Վարդանը կյանքում կարգ ու կանոն էր սիրում, գիտեր նվիրվել, երբեք հանգիստ չէր նստում, միշտ մի նոր բան էր ձեռնարկում: Զոհվեց գործարանում՝ քանի-քանի մտահղացումներ կիսատ թողած:

ԷԼՄԻՐԱ ՌԵՄԻԿԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ծնվել է 1955-ին, Թորոս գյուղում: Ավարտել է միջնակարգը, աշխատել գուլպանասկեղենի ա/մ-ում, ավարտել թեթև արդյունաբերության տեխնիկումը: Ամուսնացավ մի ռուս երիտասարդի հետ, միաժամանակ ապրելով նրա ծննդավայրում՝ Բելգորոդի մարզում: Շուտով վերադարձավ Լենինական: Աշխատում էին, ապրում վարձով և երազում բնակարանի մասին: Շուտով անիծյալ «Ռոանկյունի» թաղամասում տուն ստացան, և այդտեղ էլ զոհվեց Էլմիրան սկեսրայրի հետ, որը թողնելով երեք սիրասուն զավակներին:

ՆԵԼԼԻ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՄԵՍՐՈՊՅԱՆԸ

Ծնվել է 1971 թ. հունվարի 16-ին: Ավարտել է № 4 դպրոցը, ընդունվել կոշիկի ֆաբրիկայի մասսայական արտադրամասը որպես բանվորուհի: 27 օրվա աշխատանքային կենսագրություն ունեցավ, զոհվեց ֆաբրիկայում:

Հազիվ 17 գարուն տեսած աղջիկը թողեց ծնողներին խոր կսկիծի մեջ: Եվ որդեկորույս հայրը փորձում է բանաստեղծության լեզվով խոսել դստեր հետ.

Իմ քնքուշ ծաղիկ, անգին մարգարիտ,
Նոր էր լրացել 17 տարիդ,
Արի մեզ կյանք տուր,
խնդրում եմ, արի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱԼԲՈՄԻՑ

ԴԻՄԱՑԵՔ, ՀԱՅԵՐ

Երկրաշարժին հաջորդող ծանր ու սև օրեր էին: Նամակ ստացա Արցախից: Բանաստեղծ Էռնեստ Եսայանը ծրարի վրա և նամակի բոլոր անկյուններում գրել էր. «Դիմացեք, հայեր»:

Դիմանա՞լ: Ինչպե՞ս: Փլատակների տակ մնաց նաև եղբորս փոքրիկը՝ իմ Անին: Այդ օրը նրա տարեդարձն էր, որն ավաղ, վերջինը եղավ: Ամեն անգամ մենք նրա ծննդյան օրը տանում էինք նվերների հետ մեկտեղ մի «Անի» կոնյակ: «Մեր Անիի հարսանիքին, որը պետք է կատարեք Անի մայրաքաղաքում» մակագրությամբ:

Դիմանա՞լ....

Ավերակ է իմ շեն ու շքեղ քաղաքը, չկան իմ հարազատները, ընկերները, աշակերտները ու սիրտս փշրված է ամենափրկիչ եկեղեցու պես: Մաքառենք սակայն ու դիմանանք ազգովի՝ ի հեճուկս սև ճակատագրի ու մեր թշնամիների:

***

Իմ փոքրիկ Անի,
Իմ անանց մորմոք,
Ցավ անբուժելի...
Երբ աշխարհ գաս
Դու ծաղիկ դարձած,
Կապույտ մանուշակ դառնաս
երևի...
Հեզիկ ու խոնարհ
Քո աչիկներից քեզ
կճանաչեմ...
Ու կհառաչեմ,
Ու արցունքներս ցողի պես թեթև
Կընկնեն թերթերից,
Իմ վշտի ծաղիկ,
Քնքուշ իմ Անի...

ԼՈՒՍԻՆԵ ԳԻՆՈՍՅԱՆ

ԿՅՈՒՐՔՉՅԱՆՆԵՐ

1906 թվականի փետրվարի 28-ին է ծնվել Ռոզա Կյուրեղյանը: Ամուսինը՝ Լյուդվիգը զոհվել է 1942 թվականին, Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ: Ռոզան փոխարինել է ռազմաճակատ մեկնած ամուսնուն, 6 անչափահաս երեխաների համար եղել թե հայր և թե մայր: Զրկանքների գնով, անհուր տառապանքներով մեծացրել է իր զավակներին:

Երկար տարիներ աշխատել է Չկալովի անվան կարի արտադրական միավորումում, մինչև կենսաթոշակի անցնելը: Վեց երեխաներով, 24 թոռներով և 7 ծոռներով էր մըխիթարվում ծերունազարդ կինը, որի կյանքը դառնություններով լի տառապանքի ուղի է եղել: Եվ այսպես անսպասելի ու անհեթեթ հրաժեշտ տվեց կյանքին, իր սիրասուն թոռան՝ Անժելայի հետ միասին...

Անժելան ծնվել է 1981թ. ապրիլի 10-ին, Լենինականում: Հաճախում էր քաղաքի № 38 դպրոցը: Ուզում էր դառնալ դաշնակահարուհի:

Անժելան մեծ սիրով էր հաճախում դպրոց և պարտաճանաչորեն կատարում բոլոր հանձնարարությունները, կենսախինդ էր, աշխույժ, երգ ու պարով լեցուն:

Այդ օրը ջերմություն ուներ: Մնաց տանը՝ Վարդբաղի 1-ին թաղամասի 1-ին շենքում...

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆՆԵՐ

Աիդան ծնվել է 1956 թըվականին: Երբ զոհվեց, 32 տարեկան էր: Աշխատում էր գալվանամետր գործարանում: Ընտանիքը նրա համար ամեն ինչ էր: Նա ուզում էր իր մոր ու սկեսրոջ նման բազմազավակ մայր դառնալ, բայց ճակատագիրը թույլ չտվեց կատարելու խոստումը: Նա զոհվեց իր 4 ամյա Արամոյի հետ, թողնելով երկու որբերի՝ Արփինեին ու Լևոնին:

Նրա անդրանիկ զավակը՝ Արամոն ծնվել էր 1984 թվականին, ապրիլի 60-ամյակի օրը, կրելով նրա անունը: Գոնե ապրեր այնքան, որքան պապը ապրեց: Երկրաշարժի պահին Աիդան բարձրացել էր վերև, ինչ-որ բան վերցնելու ու առաջին իսկ ցնցումներից նետվել էր դեպի դուռը, դեպի Արամոն, բայց չէր հասցրել:

Զոհվեցին: Ու փոքրիկ Լևոնը վշտից, ինչպես ասում են, բանաստեղծ է դարձել. «Մայրս ամառ էր, եղբայրս գարուն, իրար են գրկել ամառ ու գարուն: Արամոս մի ծառ էր դալարուն, մայրս՝ ուռենի վշտահար»:

ՔՈՒՅՐԵՐԸ

Հրաշքով ողջ մնաց երկու դուստրերին կորցրած Գոհար Ավետիսյանը: Կամքի գերբնական ուժով ողջ մնաց, անսալով 16-ամյա որդուն՝ Գագիկին և ամուսնուն՝ Սերժին: Ու հիմա կորցրած զավակների փոխարեն, ծնողները ջերմ ցանկություն ունեն որդեգրելու 2 որբերի...

Անահիտը ծնվել է 1966-ին, Ռայան՝ 1970-ին: Քույրերը միջնակարգ կրթությունն ստացել են Կարախանյանի անվան դպրոցում: Անահիտն ավարտել էր թեթև արդյունաբերության տեխնիկումը և վաճառող էր աշխատում «Գայանե» պասսաժում: Զոհվեց ատրի աշխատողների ակումբում:

Ռայան պոլիտեխնիկումի ապրանքագիտության բաժնի 2-րդ կուրսի ուսանող էր: Հանրախանութում պրակտիկայի էր և այդտեղ էլ կնքեց մահկանացուն:

Աղետի օրը քույրը չէր տանում: Շուտ արթնացել էր, գործերն ավարտել ժամանակից շուտ: Դուստրերը մոր օգնականն էին բոլոր գործերում, նրանց ասեղնագործությունները, խնամքով պատրաստած թխվածքները, կերակուրները արժանի էին ընդօրինակման: Ով տեսնում, ասում էր «տեղովը շնորհք են»:

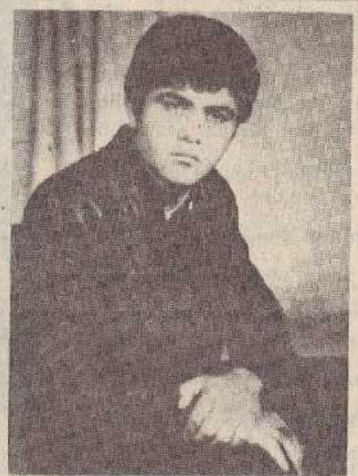

ՈՍԿԵ ՁԵՌՔԵՐՈՎ ՎԱՐՊԵՏԸ

ԱՎԱԼՅԱՆ Ռուստոմը ծընվել է 1963 թ. հուլիսի 8-ին, Լենինականում, բանվորի ընտանիքում: 1970 թ. հաճախել է № 22 միջնակարգ դպրոցը, այնուհետև տեղափոխվել է № 25 դպրոց: Միջնակարգն ավարտելուց հետո ընդունվել է № 10 գեղարվեստատեխնիկական ուսումնարան, ստանալով ոսկերիչ-փորագրողի մասնագիտություն: Օրինակելի ու շնորհալի սանը շատ բան սովորեց ուսումնառության տարիներին, և պատահական չէ, որ նրան ոսկե ձեռքերի վարպետ էին անվանում:

Ճակատագրից խուսափել չես կարող...Աշխատանքի անցավ կահույքի ֆաբրիկայում 1988-ին: Նա չհասցրեց այստեղ ևս ի ցույց դնել իր շնորհքը, իր մասնակցությունն ունենալ ֆաբրիկայի հաջողություններում, զոհվեց աշխատանքի պահին, իր նոր ընկերների հետ:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐՏԻՆԻ ԺԱՄԱԿՈՉՅԱՆ

Պարզ ու անպաճույճ կենսագրություն ունի այս գեղեց կուհին: Ծնվել է 1953 թվականին, Լենինականում: Սովորել է Օրջոնիկիձեի անվան դպրոցում: Ապա ուսանել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Կումայրիի մասնաճյուղում, ստացել ինժեներ-տեխնոլոգի որակավորում:

Սիրում էր իր աշխատանքը, կապված էր նրա հետ բոլորանվեր սիրով: Եվ աշխատատեղում, գործի ժամանակ էլ զոհվեց կոշիկի անհատական պատվերների «Նաիրի» արտադրական միավորումում...

ԱԴԵԼԱԻԴԱ ԱՎԵՏԻՔԻ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Ծնվել է 1954 թ. դեկտեմբերի 29-ին, Լենինականում, մանկավարժի ընտանիքում: Բնությունը Ադիկին շռայլորեն օժտել էր բարեմասնություններով՝ առինքնող ու գեղեցիկ արտաքին, անհիշաչար, ծիծաղկոտ երես ու մարդասեր: Հետևելով մանկավարժ ծնողների օրինակին, դեռ պատանեկան տարիներից, երազում էր մանկավարժ դառնալ: Գերազանց ավարտելով № 19 միջնակարգ դպրոցը, Ադիկը ընդունվում է Մ. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետը: Իրականանում է նրա երազանքը՝ նշանակվում է տանում քաղաքի պիոներների պալատում որպես մաթեմատիկայի խմբակի ղեկավար:

Եվ...1988 թվականի հոկտեմբերին փոխարինող ուսուցիչ նշանակվեց Ղարիբջանյանի անվան դպրոցում: Դասվար էր առաջին դասարանում: Ինչ պիսի սիրով ու նվիրումով էր գնում դասերին: Երջանիկ էր զգում իրեն, ամուր թելերով կապվել էր երեխաների աշխարհին: Այդ կարճ ժամանակընթացքում աշակերտները և ծնողները սիրեցին ու գնահատեցին Ադիկին: Իր դասարանի 30 փոքրիկների հետ նա զոհ դարձավ, թողնելով իր երկու զավակներին մայրական քնքշանքից զուրկ:

ՅՈՂԻԿ ԿՈՐՅՈՒՆԻ ՀՈՎ ՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ ծնվել է 1959 թ. Լենինականում: Սովորել և ավարտել է Գոգոլի անվան դպրոցը բարձր առաջադիմությամբ: Ընդունվել է պոլիտեխնիկական ինստիտուտի մեխանիկական ֆակուլտետը: 1984-ին ավարտել է ինստիտուտը և աշխատանքի անցել միկրոէլեկտրաշար ժիչների գործարանում որպես ինժեներ-տեխնոլոգ:

Մեծ հարգանք ուներ իր կոլեկտիվում: Ցողիկին սիրում էին գործիմացության, համեստության և աշխատասիրության համար: Ցողիկը 2 փոքրիկների մայր էր:

Բնակարան ստացավ, «երջանիկ» բնակարանամուտ տոնեց և ապրեց այստեղ՝ ընդամենը 4 օր և զոհ դարձավ փոքրիկների՝ Գուրգենիկի և Անիի հետ, որն այդպես էլ լուսանկար չունեցավ:

ՆԵԼԼԻ ԱՐՍԵՆԻ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Այս հեզահամբույր և բարի կնոջ ամբողջ կյանքը տառապանքով է անցել: Տեսել է պատերազմ, սով, անհայրություն, բազում զրկանքներ, վիշտ ու թախիծ:

Ծնվել է 1926 թվականի երկրաշարժյան դաժան ու մահաստիպուտ օրերին և մշտապես բախվել կյանքի դժվարություններին ու անարդարություններին, իր մեջ մշակել անսահման համբերություն, տոկալու, փորձություններին դիմակայելու կարողություն: Ինչպես էր հպարտանում իր Արսեն որդով, իր Արթուրիկ թոռով:

ԱՐԹՈՒՐ ԱՐՍԵՆԻ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆԻ երկու տարին էր լրանում, երբ վրա հասավ դեկտեմբերի 7-ը: Այդ օրը առաջին և վերջին անգամ արտաբերեց «Մամա» բառը՝ աշխատանքի շտապող մայրիկի հետևից: 13 օր անց հանեցին տատի հետ փլատակների տակից: Մանկական փափուկ ձեռքերի մեջ ամուր մնացել էր արջուկ-խաղալիքը:

ՍՊԱՍՈՒՄ

Վիշտ կար Ռուզաննայի սրտում, անասելի ծանր ու չսպիացող մի վերք կրծում էր ներսից: Երազ էր դարձել Ռուզաննա Վոլոդյայի Կարապետյան-Ազարյանի երջանկությունը: Կարի արտադրական միավորման բանվորուհին, որ հպարտությամբ երեք որդի էր մեծացնում, 1988 թ. սեպտեմբերին կորցրեց որդուն. ավտովթարից զոհվեց որդին ու... մայրական սիրտը չէր հաշտվում դաժան ճակատագրի հետ: Հաճախ երկար ու լուռ նայում էր երկու որդիներին ու մի տեսակ վախով ու դողոցով քաշում նրանց իր թևերի տակ՝ ասես թաքցնելու վտանգից: Անսովոր վախ կար սրտում, ձագուկներին կորցնելու աճապարանքով ու անորոշ մի վախ: Չէր սխալվում մայրական սիրտը...Դեկտեմբերի 7-ին Ծիրա կացի № 2 շենքի փլատակների տակ զոհվեց Ռուզաննան իր փոքրիկ որդու՝ Հայկի հետ, որի երեք տարին դեռ չէր բոլորել:

ԱՐԹՈՒՐ ԻԾԽԱՆԻ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ

Արթուրը ծնվել է 1968 թվականին Կումայրիում: Ուսումն ստացել է № 24 միջնակարգ դպրոցում, որն ավարտելուց հետո շարունակել է սովորել Ախուրյանի պրոֆտեխնիկական ուսումնարանում: Մինչև խորհրդային բանակ զորակոչվելը, շուրջ մեկ տարի, հասցրեց աշխատել նաև տեքստիլ կոմբինատում:

Համեստ ու բարի, ուշիմ, խորաթափանց հայացքով, անարդարություններ չհանդուրժող այս երիտասարդը բազմաթիվ երազանքներ ուներ, որոնք պատրաստվում էր իրականացնել ծառայությունից հետո: Զինվորական ծառայության ընթացքում Արթուրը փայլեց իր ողջ էությամբ: Զորամասի հրամանատարությունը գերազանց ծառայության համար մի քանի անգամ շնորհակալագրեր ուղարկեց նրա ծնողներին, երաշխավորեց անցնելու նաև ԽՄԿԿ անդամության թեկնածուի շարքերը:

1988-ի նոյեմբերին վերադարձավ հայրենի քաղաք: Տակավին երիտասարդ, բայց ուներ կատարյալ մարդու բոլոր բարեմասնությունները, հավատում էր կյանքին ու գալիքին, սիրում էր իր ծողովրդին, ընկերներին, ընտանիքը: Ավաղ... դարանակալած աղետը զինվորական ծառայությունը ընդամենը մի քանի օր ավարտած երիտասարդին իր գիրկն առավ...

ՄԻ ՈՂՋ ԸՆՏԱՆԻՔ

ՀԱՄԵՍՏ ՍԵՐԳՈԺԱՅԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ ծնվել է 1958 թվականին Կումայրիում: Սովորել է № 16 միջնակարգ դպրոցում և սննդարդյունաբերության տեխնիկումում: Համեստը աշխատում էր սննդանոցի խանութում որպես վաճառողուհի: Ամուսնացած էր, ուներ երկու երեխա:

Ամուսինը՝ ՎԱԼԵՐԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ ծնվել էր 1965 թվականին, աշխատում է «Լենշին» տրեստում որպես կռուն կավար:

Երկրաշարժի օրը Համեստը իր մորը պատմում է երազը, որ իբր թե մազերը սպիտակել էին, իսկ աղջիկը՝ ԼԻԼԻԹԸ տատիկին այդ առավոտյան ասում է. «Տես, տես տատիկ, ամպերը վառվում են...»:

5 տարեկան Լիլիթի խոսքերից մեկ ժամ անց սկսվում է երկրաշարժը և նա ծնողների՝ Համեստի և Վալերի հետ զոհվում է Կալինինի փողոցի 14 ա շենքում:

Ֆրանսիացի լուսանկարչուհի կան թղթակիցները Լենինականում: Լուսանկարները՝ Վ. ԿՈՏՈՎԻ

«ԿՈՒՄԱՅՐԻ» ԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԶՆԱԼՈՒՄԲ

ԿՈՒՄԱՅՐԻԻ ՔԱՂՀՐԱՅԻ ՏՊԱՐԱՆ, ՄԱՅԻՍՅԱՆ Փ. 47